

Open en gesloten korte o in een klein deel van Oost-Nederland

Dick Grune
dick@dickgrune.com

Versie 2.05, 10 Febr. 2022

1 Inleiding

Wie nog heeft leren lezen met het bekende leesplankje van uitgeverij Wolters, heeft zich misschien afgevraagd waarom de auteurs, Ligthart en Scheepstra, er twee woorden met een korte ‘o’ in gezet hebben, ‘bok’ en ‘hok’, terwijl ze verder toch zo economisch met hun letters zijn omgegaan. Het antwoord is eenvoudig: voor sommige Nederlanders, waaronder ik, zijn de twee ‘o’s twee verschillende klanken, of nauwkeuriger gezegd, twee verschillende fonemen.

‘Bok’ is met een gesloten ‘o’, een korte vorm van de lange oo in ‘boom’. Fonetisch is het de /o/; voor de duidelijkheid zullen we hem verder aangeven met ó. ‘Hok’ is met een open ‘o’, een korte vorm van de lange ‘o’ in ‘roze’, of als de ‘o’ in ‘dor’, die ook voor de West-Niederlander verschilt van die in ‘dom’. Fonetisch is het de /ɔ/; we zullen hem verder aangeven met ò.

Het verschil tussen de ó en de ò is hetzelfde als tussen de ‘i’ in ‘pit’ en de ‘e’ in ‘pet’. Netzomin als ‘pit’ (kern van een vrucht) met ‘pet’ (hoofddekse)l verward kan worden kan ‘bót’ (been) met ‘bòd’ (aanbieding) verward worden. Geen van de woorden in de lijsten aan het eind van dit artikel kan met de “verkeerde” ‘o’ uitgesproken worden zonder verwarrend te zijn of raar te klinken. Als iemand zegt dat een kind de ‘bòf’ heeft in plaats van de ‘bóf’, dan klinkt dat net zo gek en onbegrijpelijk als wanneer die iemand zegt dat het kind ‘naar bid’ moet, in plaats van ‘naar bed’.

We zullen de relatie ‘i’ ~ ó, è ~ ò verder nog vaak tegenkomen.

Om aan te tonen dat ó en ò een echte tegenstelling vormen, volgen hier vijf oppositie-paren (meer zijn er in mijn uitspraak niet):

bòd - aanbieding
bót - been; vis; niet scherp

dòffer - mannetjesduif
dóffer - meer dóf

schòl - ijsschots
schól - vis

schròkken - te snel eten
schrókken - schrikten

vòcht - hij vocht
vócht - nattigheid

Verder volgen hier enkele voorbeelden van woorden die niet rijmen, al lijkt het wel zo:

dòcht (van ‘dunken’) - mócht (van ‘mogen’)
hòtsen - bótsen
mòs - bós

en de dichter die probeert bós op mòs te laten rijmen, kan slechts hoongelach verwachten, en de beschuldiging van kreupelrijm...

In de zestiende eeuw werden de twee ‘o’s nog bijna overal in de Nederlanden onderscheiden, maar tegenwoordig is het maken van het onderscheid beperkt tot Oost-Nederland, en sommige delen van Friesland (zelf kom ik uit Enschede, geboren in 1939, en er gewoond tot 1958). West-Nederlanders maken het verschil niet, en hebben meestal de grootste moeite om het verschil te horen.

Er is een klein aantal publicaties over de uitspraak van de korte ‘o’; zie de literatuurlijst in § 8. Enkele daarvan bevatten systematische lijsten: een woordenlijst van rond 290 woorden uit 1849 van D. Bomhoff Hz. uit Zutphen (§ 5.2); een entry met rond 450 woorden in het Woordenboek der Nederlandsche Taal (WNT) uit 1869 (§ 5.1); en enige lijsten in van Dantzig’s boek (§ 5.3), met samen ongeveer 260 woorden. Verder heb ik enige emails van J.F. Kikstra (van Friese afkomst) met ongeveer 90 woorden (§ 5.4).

In dit artikel geef ik een lijst van rond 1100 woorden, met daarin aangegeven hoe ik de ‘o’ uitspreek; ook wordt aangegeven hoe mijn uitspraak zich verhoudt tot die in de andere bronnen.

2 Regels

Het gebruik van ó en ò is gedeeltelijk aan regels onderhevig, en gedeeltelijk lexicaal: een bepaald woord heeft nu eenmaal een ó of een ò. Dit is vergelijkbaar met het geslacht van zelfstandige naamwoorden in het Nederlands: er zijn enige regels (bij voorbeeld krijgen alle woorden op -heid ‘de’ en alle verkleinwoorden op -je ‘het’) maar voor het grootste gedeelte moet het gewoon geleerd worden: een bepaald woord is nu eenmaal ‘de’ of ‘het’.

De meeste woorden (ongeveer 850) hebben ò; die met ó (ongeveer 250) vormen duidelijk een minderheid. De precieze aantallen zijn slecht te bepalen doordat 1. sommige woorden zowel ó als ò bevatten (bóktòr, pròpvól), 2. de lijsten niet de woorden bevatten die al onder de regels vallen, en 3. de lijsten samengestelde woorden bevatten.

Statistisch lijkt er een samenhang tussen het optreden van ‘b’, ‘p’, ‘m’, ‘f’ en ‘v’ in een woord en het gebruik van ó, maar woorden als ‘bòl’ en ‘vól’ maken het vinden van precieze regels moeilijk.

2.1 Voor ‘r’ altijd ò

Op deze regel zijn in mijn uitspraak geen uitzonderingen, ook niet in namen. Anders gezegd, er zijn geen woorden met ‘-ór’, net zo min als er woorden met ‘-ir’ zijn: ‘her’, ‘der’ en ‘ver’ zijn normale woorden, ‘hir’, ‘dir’ en ‘vir’ zijn niet alleen geen bestaande woorden, ze kunnen niet eens Nederlandse woorden zijn. Deze regel geldt ook voor Bomhoff en van Dantzig maar niet voor het WNT, dat woorden als ‘bórst’ en ‘snór’ heeft, en ook niet voor Kikstra, die b.v. ‘wórdén’ heeft.

2.2 Voor ‘g’ altijd ò

Merkwaardiger is dat er voor ‘g’ nooit een ó optreedt, maar dat er voor een ‘ch’ zowel de ene ‘o’ als de andere voor kan komen, b.v. ‘tòcht’ en ‘vócht’. Er is nu geen verschil meer tussen de uitspraak van de ‘g’ en de ‘ch’ aan het eind van een woord (‘nog’ en ‘noch’ zijn niet te onderscheiden), dus lijkt het erop dat de vroegere uitspraak van ‘g’ het optreden van een ó verhinderde. Deze regel geldt voor alle bronnen, gehalve dat Bomhoff ‘oorlóg’ heeft. Anderzijds schrijft de schrijver zelf:

Dat toonlooze lettergrepen, zoo als in *avond*, *avontuur*, hier niet in aanmerking komen, zal ieder van zelve begrijpen.

2.3 Voor ‘lk’ altijd ò

Bomhoff merkt op dat voor ‘lk’ de ‘o’ altijd ò is. Dit geldt ook voor mij, maar niet voor het WNT en van Dantzig, die beiden wel ‘dòlk’ en ‘vòlk’ hebben, maar ook ‘wólk’, en ‘melken, mólk, gemólken’. Ook Kikstra heeft vele woorden met ‘-ólk’, b.v. ‘pólka’ en ‘vólk’.

De regel lijkt ook te gelden voor ‘o’ gevolgd door ‘lg’, maar het betreft hier maar drie woorden: ‘verbòlgen’, ‘vòlgen’ en ‘zwelgen, zwòlg, gezwòlgen. Ook hier geldt dit niet in het WNT en bij

van Dantzig: beiden hebben wel ‘vòlgen’, maar ook ‘zwelgen, zwòlg, gezwòlgen’, terwijl Kikstra ‘vólgen’, en ‘zwòlg’ heeft. Van een echte regel lijkt hier dus geen sprake te zijn.

2.4 Voor ‘n’, ‘ng’, ‘nk’, en ‘gn’ bijna altijd ó

Uitzonderingen zijn colònne en namen als Ivònne en Sorbònne; maar het is wel spiònne, en ook statiònnetje, etc. Ook de ‘o’ gevolgd door een gepalataliseerde ‘n’ in woorden als pòndje, Bourgógne, en onbeklemtoond, zoals in cógnac, is altijd ó. Deze regel geldt voor alle bronnen.

Hier is geen spoor van de relatie ‘i’ ~ ó, ‘e’ ~ ò te vinden: woorden als ‘min’ en ‘men’, ‘kring’ en ‘krenge’ en ‘drinken’ en ‘drenken’ zijn allemaal even normaal.

2.5 Voor ‘m’ bijna altijd ó

Hierop zijn twee uitzonderingen, het werkwoord ‘verdòmmen’ en ervan afgeleide woorden zoals ‘verdòmd’ en ‘verdòmmenis’, en de verleden tijd en het voltooid deelwoord van ‘zwemmen’, ‘zwòm’ en ‘gezwòmmen’. Deze laatste worden ook als uitzondering genoemd door Bomhoff, terwijl het WNT ‘zwemmen, zwóm, gezwómme’ heeft maar de vormen met ò als “Gelderse uitspraak” aanmerkt. Van Dantzig noemt het woord ‘zwom’ of zijn verwanten niet, voor zover ik heb kunnen vinden. De in druk verschenen bronnen noemen het woord ‘verdommen’ of zijn afgeleiden niet maar Kikstra geeft ‘verdómme’ aan, in overeenstemming met de regel.

2.6 Curiosa

Opmerkelijk zijn ‘póp’ maar ‘pòpmuziek’, ‘ròllen’ maar ‘ròllebòllen’, en ‘sólmaat’ maar ‘sòldij (en ook ‘bezòldigen’, bevestigd door het WNT). Deze gelden niet in deze vorm voor de andere bronnen.

2.7 Sterke werkwoorden

De sterke werkwoorden met e-ò-ò of i-ó-ó vertonen interessante patronen. Hoewel ze allemaal in de lijsten voorkomen zijn ze hier soort bij soort gegroepeerd; hierbij zijn werkwoorden die alleen door een voorvoegsel als be-, ver-, etc. verschillen, weggelaten.

We onderscheiden hier drie klassen, die waarin de klinker door een ‘n’ gevolgd wordt (vinden, vònd, gevònden), die welke in de onvoltooid verleden tijd ‘-cht’ hebben waarbij de ‘ch’ niet uit de stam komt (kopen, kòcht, gekòcht), en de rest.

We beginnen met de laatste, de sterke werkwoorden zonder invloed van ‘-cht’ of ‘-n’. De grootste groep hiervan heeft e-ò-ò, behalve ‘schrikken, schròk, geschròkken’, dat i-ó-ó heeft.

bergen, bòrg, gebòrgen	smelten, smòlt, gesmòlten
bersten, bòrst, gebòrsten	treffen, tròf, getròffen
delven, dòlf, gedòlven	trekken, tròk, getròkken
gelden, gòld, gegòlden	vechten, vòcht, gevòchten
kerven, kòrf, gekòrven	vlechten, vlòcht, gevlòchten
melken, mòlk, gemòlken	zwelgen, zwòlg, gezwòlgen
schelden, schòld, geschòlden	zwellen, zwòl, gezwòllen
schrikken, schròk, geschròkken (!)	

Een kleiner aantal heeft ‘ie’ in de onvoltooid verleden tijd:

bederven, bedierf, bedòrven
helpen, hielp, gehòlpen
sterven, stierf, gestòrven
werpen, wierp, gewòrpen
werven, wierf, gewòrven
zwerfen, zwierf, gezwòrven

Al deze werkwoorden zijn karakteristiek voor de “Gelderse uitspraak”: het WNT heeft in al deze vormen ó in plaats van ò.

De sterke werkwoorden met deelwoord op ‘-cht’ hebben allemaal e/o/oe/u-ò-ò.

dunken, dòcht, gedòcht
kopen, kòcht, gekòcht
werken, wròcht, gewròcht
zoeken, zòcht, gezòcht

Geheel buiten de regels vallen:

mogen, mócht, gemogen
wòrden, werd, gewòrden

Het grootst in aantal zijn de sterke werkwoorden met ‘o’ gevolgd door ‘n’ of ‘m’. Ze hebben bijna allemaal i-ó-ó; de uitzonderingen zijn weer met een uitroepteken aangegeven.

beginnen, begón, begónnen	slinken, slónk, geslónken
binden, bónd, gebónden	spinnen, spón, gespónnen
blinken, blónk, geblónken	springen, spróng, gespróngen
dingen, dóng, gedóngen	stinken, stónk, gestónken
dringen, dróng, gedróngen	verslinden, verslónnd, verslónnden
drinken, drónk, gedrónken	verzwinden, verzwónnd, verzwónnden
dwingen, dwóng, gedwóngen	vinden, vónnd, gevónden
glimmen, glóm, geglómnen	winden, wónnd, gewónden
klimmen, klóm, geklómnen	winnen, wón, gewónnen
klinken, klónk, geklónken	wringen, wróng, gewróngen
krimpen, krómp, gekrómpen	zenden, zónnd, gezónnden (!)
kunnen, kón, gekund (!)	zingen, zóng, gezóngen
ontginnen, ontgón, ontgónnen	zinken, zónk, gezónken
schenden, schónnd, geschónnden (!)	zinnen, zón, gezónnen
schenken, schónk, geschónken (!)	zwemmen, zwòm, gezwòmnen (!)

De uitspraak van deze woorden sluit zich, behalve ‘zwòm, gezwòmnen’, geheel bij die uit het WNT aan.

3 Enige etymologische achtergrond

Van Helten [3] laat zien dat de ò vaak van de Germaanse ‘a’ komt, en de ó vaak van de ‘oe’ of ‘o’. Van de samenhang ‘a’ ~ ò vindt men in het Nederlands nog enige sporen, b.v. ‘aandacht’ ~ ‘achterdòcht’, maar een vergelijking met het Engels, waar de ‘a’ veel vaker ò geworden is, laat de samenhang beter zien:

ò naast de Engelse ‘o’ of ‘oa’	ó naast de Engelse ‘u’ of ‘oo’
bòrd board	bók buck
knòt knot	bós bush
kròcht (under)croft	hónd hound
mòs moss	óp up
òs ox	vól full
schòt shot	wól wool
sòk sock	wólf wolf

In de linker tabel is de relatie tussen ò en de Engelse korte ‘o’ en lange ‘oa’ duidelijk, terwijl in de rechter tabel de relatie in de spelling nog duidelijk is maar de uitspraak hier en daar afwijkt.

4 De lijst

In § 9 staat de lijst van alle woorden uit het Groene Boekje met een korte ‘o’, zoals ik ze uitspreek. De lijst is opgemaakt gedurende de kerstdagen 2007, en aangevuld met aantekeningen van mij uit de jaren zestig en enige woorden uit het WNT. Hij bevat iets meer dan 1100 woorden, maar

zie hieronder voor categorieën van woorden die er niet in staan. Een paar woorden komen niet uit het Groene boekje; voorbeelden zijn ‘klóffie’ (zijn dagelijkse ~), ‘verspóchten’ (het bederven van slecht gedroogd wasgoed) en ‘vótsen’ (tot een prop vormen). Waarschijnlijk zijn deze tot Oost-Nederland beperkt.

De lijst is niet uitputtend. Een aantal categorieën is weggelaten. Een specificatie volgt hier.

Niet opgenomen in deze lijsten zijn woorden waarin in de ‘o’ alleen voorkomt als ‘óm’, ‘ón’, ‘óng’, ‘ónk’ en ‘ógn’. De uitspraak van deze woorden volgt onmiddellijk uit de in § 2 gegeven regels. De uitzonderingen op deze regels zijn wel opgenomen, en gemarkeerd met een uitroepteken. Ook geven het WNT en Bomhoff enkele voorbeelden van woorden met ‘óm’ en ‘ón’; die met ‘óm’ zijn in de lijst opgenomen, die met ‘ón’ niet.

Afgeleide woorden zijn vaak weggelaten: na het opnemen van ‘bevòlken’ en ‘bevòlking’ worden bij voorbeeld bevòlkingsbureau, bevòlkingscijfer, bevòlkingsdichtheid en vele andere weggelaten. Samenstellingen zijn vaak wel opgenomen: ‘dòp’ en ‘dòphei’ staan er allebei in. Bij twijfelgevallen zijn ook mogelijk afgeleide woorden opgenomen: is knòkkel afgeleid van knòkken?

Ook heb ik alle mij niet bekende woorden overgeslagen; hierover kan ik uiteraard niets zeggen. Enkele voorbeelden zijn: ‘averij-grosse’, ‘genoffel’, ‘momber’, en ‘slobbe’. Als ik ze persé uit zou moeten spreken zou ik dat volgens bovengegeven regels doen: dus ‘mómber’ en ‘slòbbe’.

Zeer weinig woorden gaven aanleiding tot twijfel. Het betrof hier waarschijnlijk woorden die ik voor mijn achttiende nooit heb horen uitspreken; het zijn ‘bottelen’, ‘dolboord’, en ‘slobkousen’, (wel ‘slòbberen’). Deze zijn in de lijst opgenomen met een vraagteken. Verder twijfelde ik bij ‘troffel’, maar ik heb gemerkt dat ik ‘tróffel’ zeg als ik er niet op let, en het WNT (§ 5.1) bevestigt dat. Zie verder § 5.2.

Weggelaten zijn uiteraard ook woorden die een korte ‘o’ lijken te bevatten, maar dat niet doen; voorbeelden zijn ‘vorig’, uitgesproken ‘vo-rig’, en ‘depot’, uitgesproken ‘depoo’.

In de lijst met woorden waarin de ‘o’ alleen onbeklemtoond voorkomt is de klemtoon door onderstreping weergegeven, om verwarring met de accenten op de ‘o’s te vermijden. De meeste onbeklemtoonde ‘o’s gedragen zich volgens de regels, behalve die in ‘bósschage’, ‘dólfijn’, en ‘sóldaat’ (ondanks ‘sòldij’).

5 Verdere bronnen

Uit rijmen blijkt dat in de twaalfde en dertiende eeuw de ó en ò duidelijk verschillende fonemen waren: ó rijmt op ó en ò rijmt op ò (en soms op ‘a’). De eerste indicatie dat men zich hiervan bewust was komt uit een boek over de “Nederduitsche Letterkunst” van Coornhert en Spieghel uit 1584, waarin 16 woorden met ó tegenover 12 woorden met ò gesteld worden. (Voor meer hierover zie [5]. blz. 1-36.)

Enigszins systematische lijsten verschijnen pas in het midden van de negentiende eeuw. Een beschrijving volgt hieronder.

5.1 Het Woordenboek der Nederlandsche Taal

Het Woordenboek der Nederlandsche Taal [2] heeft een uitgebreide entry over de ‘o’ als “letterklank”, zoals ze hem noemen; de entry is van 1869 en bevat ongeveer 450 woorden, waarvan ik er ongeveer 50 niet ken, b.v. ‘bolc’ en ‘molsem’. Merkwaardig is dat de schrijvers qua lengte *drie* verschillende ‘o’s onderscheiden: kort (in b.v. ‘rok’), lang (in ‘rook’), en middellang (in ‘rooken’), waarbij ze de laatste als de grondklank beschouwen. Dit verschil in lengte van de ‘o’ in ‘rook’ en ‘roken’ maak ik niet.

Het WNT onderscheidt twee korte o’s, de “zachtkorte” ó en de “scherpkorte” ò. Als voorbeeld van de eerste worden ‘bók’, ‘vól’, ‘óp’, ‘bót’ gegeven, van de tweede ‘ròk’, ‘ròl’, ‘tòp’, ‘slòt’ (maar ik zeg ‘ról’). Dus toen bestond het verschil ook in West-Nederland nog. Maar de uitspraak van het WNT valt lang niet altijd met de mijne samen: van de rond 400 woorden in de WNT lijst die ik ken, spreek ik er 78 anders uit (20%). Deze zijn in de lijst in § 9 met een ^{-w} aangeduid.

Dus ‘mòs, znw.^{-W}’ betekent dat ik ‘mòs’ zeg, en het WNT ‘mós’ heeft¹ en ‘ról, znw.^{-W}’ betekent dat ik ‘ról’ zeg en het WNT ‘ròl’ heeft. Woorden in het WNT die mijn uitspraak bevestigen zijn aangeduid met een ^{+W}.

Verder geven de schrijvers aan dat “gewestelijk”, zoals in Gelderland (en blijkbaar ook in Twente), deze klanken nogal eens verwisseld worden, en ze geven daarom een lijst van wat zij de “algemeene beschaafde uitspraak” noemen. In het bijzonder merken ze op dat in de Gelderse uitspraak, de ‘o’ voor een ‘r’ altijd ò is, zoals ik in § 2.1 al schreef. Dit is echter in het WNT niet het geval: sommige woorden hebben een ò voor een ‘r’ (b.v. ‘dòrp’), andere een ó (b.v. ‘wórp’). Ook hier treedt een aantal oppositie-paren op (woorden met een sterretje zijn mij onbekend):

bòrg, garantie	kòrren*, van oesters
bórg, o.v.t. van ‘bergen’	kórren*, van duiven
dòl, roeipen	schòft, schurk
dól, dwaas	schóft, schouder
kòrf, mand	schòl, ijsschots
kórf, o.v.t. van ‘kerven’	schól, vis

Verder geldt ook in het WNT dat voor de ‘m’ en de ‘n’ de korte ‘o’ altijd ó is, inclusief ‘zwemmen, zwóm, gezwómnen’. De vorm ‘zwemmen, zwòm, gezwòmnen’ wordt expliciet als “Gelders” aangemerkt.

Johan Bjurstam [pers. comm.] geeft in overweging dat de keuzes die het WNT maakt eerder etymologisch dan fonetisch gemotiveerd lijken, en hun lijst dus misschien meer prescriptief dan descriptief is.

5.2 De “Gelderse” uitspraak

In 1849 heeft D. Bomhoff Hz. te Zutphen een artikel [1] geschreven dat begint met de volgende prachtige volzinnen:

Reeds ten jare 1847 werd in het I. Deel van dit *Magazijn* op bladz. 14 de wensch geuit, dat iemand zich verledigen mogt, om al de woorden met de korte ‘o’ bijeen te zamelen en bij elk den klank der ‘o’ aan te wijzen. Die wensch is tot dus verre onvervuld gebleven; en dewijl het te vreezen is, dat hieraan vooreerst niet, ja welligt nimmer, voldaan zal worden, heb ik mij wegens het belang der zaak die moeite getroost.

De resulterende lijst bevat ongeveer 290 woorden, waarvan ik er rond de 75 niet ken (b.v. ‘gròp’ en ‘pódde’). De woorden worden onderscheiden in die met een “hel-korte o” (de ò) en met een “dof-korte o” (de ó). Ook deze lijst komt niet helemaal met mijn uitspraak overeen: van de 215 woorden spreek ik er 18 (8%) anders uit. Bij 15 van deze valt mijn uitspraak samen met die van het WNT; de overige drie woorden zijn ‘dòffer (manneljesduif)’, ‘dólfijn’ en ‘mòskee’.

In de lijst in § 9 zijn woorden waarvan mijn uitspraak door Bomhoff bevestigd wordt met een ^{+B} aangeduid, en die waarvan de uitspraak verschilt met een ^{-B}.

Ook in Bomhoff’s woordenlijst komen oppositie-paren voor (ook al bevatten de meeste ongebruikelijke of dialect-woorden):

bòl, rond	mòst, in de wijnbereiding
ból*, stier	móst*, o.v.t. van ‘moeten’ (dial.)
kòst, eten	òpper, hooiopper
kóst*, o.v.t. van ‘kunnen’ (dial.)	ópper, opperman
klòk, een bel	vòcht, o.v.t. van vechten
klók*, een hen	vócht, nattiheid

Verder geeft Bomhoff 25 woorden die hij als “twijfelachtig” klassificeert, waaronder ‘dol (roeipen)’ en ‘troffel’, die ook bij mij tot twijfel leiden. Het is merkwaardig dat een woord als ‘troffel’

¹Het kreupelrijm ‘mòs/bós’ treedt dus in het WNT niet op.

zowel voor iemand in 1849 als voor iemand in 2007 aanleiding tot twijfel geeft; een mogelijke verklaring zou zijn dat dit woord met beide klinkers voorkomt, net als b.v. ‘slurpen’ en ‘slorpen’.

5.3 De studie van Br. van Dantzig

De meest uitgebreide studie van de korte ‘o’ is vervat in het boek “De korte o-klinken in het Nederlands” uit 1940 van de Amsterdamse spraaklerares Branco van Dantzig [5]. Hoewel het grootste deel van het boek over de ó en ò in dialecten gaat, bevat het lijsten met in totaal 265 woorden. Deze zijn in mijn lijst met ^{+D} en ^{-D} aangeduid.

Van Dantzig’s uitspraak verschilt in 35 van de 260 gevallen (14%) van die van het WNT, maar de meeste verschillen (29) komen doordat van Dantzig vóór ‘r’ altijd ò heeft (net als Bomhoff en ik). De overige verschillen zijn onsystematisch:

<i>WNT</i>	<i>van Dantzig</i>
delven, dólf, gedólvén	delven, dòlf, gedòlvén
flódderen	flódderen
hóbbelen	hóbbelen
óchtend	òchtend
schòft, schurk	schóft
slóp	slòp

Het is opvallend dat van Dantzig zich bij alle sterke werkwoorden met ‘e-o-o’ naar het WNT voegt, behalve bij ‘delven, dòlf, gedòlvén’.

Mijn uitspraak verschilt in 23 gevallen (9%) van die van van Dantzig; in 11 gevallen betreft het sterke werkwoorden met è-ò-ò uit § 2.7, waarbij van Dantzig zich bij het WNT aansluit. Met uitzondering van ‘mót’ en ‘ról’ zijn het allemaal gevallen waarin ik ò heb en van Dantzig ó; in 22 van deze 23 gevallen valt mijn uitspraak met die van Bomhoff samen (uitzondering: ‘dòffer’ – mannetjesduif).

Van Dantzig merkt op dat het merkwaardig is dat het verschil tussen de scherp*korte* ‘o’ (de ò) en de zacht*korte* ‘o’ (de ó) zich door de eeuwen heen (noodlijdend) heeft weten te handhaven, terwijl het verschil tussen de scherp*lange* ‘o’ in ‘kolen’ (steenkool) en de zacht*lange* ‘o’ in ‘koolen’ (groente) geheel verloren is gegaan, hoewel het laatste honderden jaren lang door een verschil in spelling (één ‘o’ en twee ‘o’s in oude spelling) ondersteund werd.

Verder wijst de schrijfster erop dat hoewel de ò’s in de meerderheid lijken te zijn, dat verschil verdwijnt als men ook alle woorden met ‘on-’, ‘ont-’, ‘onder-’, ‘-on’, etc. meetelt, die allemaal ó hebben.

5.4 Kikstra’s bijdrage

Rond de jaarwisseling 2021-2022 heeft Jan Foeke Kikstra (van Friese afkomst, maar lang elders gewoond) mijn uitspraaklijst doorgenomen en daarbij aangegeven bij welke woorden zijn uitspraak van de mijne afwijkt. Dat bleek bij 76 woorden het geval te zijn. Opvallend is dat het in meer dan een derde (26) van de gevallen gaat om woorden waarin de ‘o’ gevolgd wordt door een ‘l’. De verschillen zijn in de lijst met ^{-K} aangegeven; enkele expliciete bevestigingen kregen ^{+K}.

Dit aantal van 76 kan niet eenvoudig in een percentage omgezet worden voor vergelijking met de percentages uit de vorige secties, omdat er 32 woorden bij zitten die niet bij het WNT, Bomhoff of van Dantzig voorkomen, en die dus uit een segment komen dat bij vorige vergelijkingen geen rol speelde. De overige 44 woorden geven aan dat Kikstra’s uitspraak in ongeveer 11% van de gevallen van de mijn verschilt. Kikstra’s uitspraak verschilt in 24 gevallen (6%) van die in het WNT.

Als bijzonderheid geeft Kikstra de volgende twee sterke werkwoorden met zijn uitspraak aan:

trekken, tròk, getròkken
vechten, vòcht, gevóchten

waarbij dus de klinker van de onvoltooid verleden tijd verschilt van die van het deelwoord; deze zijn in de lijst met ^{+K-K} aangeduid.

6 Verdere literatuur

Van Helten [3] geeft een etymologische verklaring van de klank van de korte ‘o’ in de Germaanse woorden in het Nederlands (b.v. ‘bócht’ en ‘vòlk’), terwijl van der Meer [4] hetzelfde doet voor woorden van Romaanse (Franse) afkomst (b.v. ‘fòrs’ en ‘póp’).

In een artikel uit 1941 geeft Heeroma [6] aan dat, naar zijn ervaring, van Dantzig de verspreiding van het verschil tussen ò en ó te gunstig voorstelt, en dat “de zaak van de o’s reddeloos verloren” is. In 1981 concludeert Schouten [7] na fonetisch onderzoek dat “de oppositie tussen een half-open en een half-gesloten uitspraak van de letter o in gesloten lettergrepen niet functioneel is in het ABN.”

7 Conclusies

Er zijn anno 2022 nog steeds mensen die het onderscheid tussen ó en ò in het Nederlands in hun normale spreken (d.w.z. niet in een dialect) maken, ondanks Heeroma’s voorspelling van meer dan 80 jaar geleden (zie § 6).

Geen van de vijf bronnen (het WNT, Bomhoff, van Dantzig, Kikstra en ik) maakt het onderscheid op precies dezelfde manier; de verschillen tussen de bronnen liggen tussen 6 en de 20%. Van de 19 woorden waarover alle vijf bronnen een uitspraak doen hebben er 8 het patroon $^{-W+B-D-K}$, dus het WNT, van Dantzig en Kikstra aan de ene kant en Bomhoff en ik aan de andere. Dit bevestigt dat het onderscheid tussen ó en ò in twee “dialekten” uiteenvalt: de noord-westelijke uitspraak en de Gelderse uitspraak, zoals in de entry uit 1869 in het WNT al opgemerkt werd.

Alle bronnen zijn het er over eens dat een ‘o’ voor een ‘n’ altijd een ó is.

8 Literatuurlijst

1. D. Bomhoff Hz., *Uitspraak der korte o*, Magazijn van Nederlandsche taalkunde, 1849, **3**, 205-208.
2. GTB, Geïntegreerde Taalbank, <http://gtb.inl.nl/>. Start applicatie; Basiszoeken Mod. Ned. trefwoord, invullen: o; Start zoeken; entry WNT O(I); de + in I. O, als letterklank; de + in II. Soorten van o’s.
3. W. van Helten, *Over de Nedl. scherp-korte en zacht-korte o*, Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, 1907, **27**, 145-156.
4. M.J. van der Meer, *Scherpkorte en zacht-korte O in Nederlandse woorden van Franse afkomst*, Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, 1923, **43**, 22-26.
5. Br. van Dantzig, *De korte o-klanken in het Nederlands*, P. Noordhoff N.V., 1940, pp. 169.
6. K. Heeroma, *De korte o-klanken in het Nederlands*, De Nieuwe Taalgids, 1941, **35**, 82-88.
7. M.E.H. Schouten, *Het verschil tussen ‘bot’ en ‘bod’—een vergeefse speurtocht*, De Nieuwe Taalgids, 1981, **74**, 537-546.

9 De woordenlijst

Voor de markeringsen met superscript ⁺ en ⁻ zie § 5.

abòrtus, znw.	bemódderen, ww.
absòrber <u>e</u> n, ww.	benzòl, znw.
accòrdeón, znw.	bergen, bòrg, gebòrgen, ww. ^{-W+D-K}
accòrder <u>e</u> n, ww.	bergóp, bijw.
accumulatòr, znw.	bergópwaarts, bijw.
achterdòcht, znw. ^{+W}	beròkkenen, ww.
achtereenvòlgens, bijw.	beschòt, znw.
achteróp, bijw.	besógne, znw.
achtervòlgen, ww.	bespòtten, ww.
acròstichón, znw.	besterven, bestrief, bestòrven, ww.
adelbòrst, znw.	betreffen, betròf, betròffen, ww. ^{-K}
adòptie, znw.	betrekken, betròk, betròkken, ww. ^{-K}
aflòsbaar, bnw.	betròkken, bnw. ^{-D-K}
afròggelen, ww. ^{+W}	bevechten, bevòcht, bevòchten, ww.
agitatòr, znw.	bevóchtigen, ww.
agnòsticus, znw.	bevòlken, ww. ^{+D}
ahòrn, znw.	bevòlking, znw.
albatròs, znw.	bewòlking, znw.
alcohòl, znw.	bewòlkt, bnw.
alligatòr, znw.	bezòcht, bnw.
alsnòg, bijw.	bezoeken, bezòcht, bezòcht, ww.
alsòf, voegw.	bezòldigen, ww. ^{+W}
amòk, znw.	bijgevòlg, bijw.
amòrf, bnw.	binòcle, znw.
amòrtisatie, znw.	bìsschòp, znw. ^{-W+B-D-K}
aòrta, znw.	bisschòppelijk, bnw.
apòstel, znw. ^{+W+B}	blòcnote, znw.
apòstelpaard, znw.	blòk, znw. ^{+W-B+D}
apostròf, znw.	blòs, znw. ^{+W+B+D}
appòrter <u>e</u> n, ww.	bóbbel, znw. ^{+W+D}
artisjòk, znw. ^{+W+B}	bóbbelen, ww.
atòl, znw.	bóbbelig, bnw.
balkón, znw. ^{+B}	bòblijn, znw. ^{-K}
bandaròle, znw.	bòbslee, znw. ^{-K}
barcaròlle, znw.	bóchel, znw. ^{+W+B}
baròk, bnw.	bócht, znw., buiging ^{+W+B}
baròk, znw.	bócht, znw., slecht drinken
bebóssen, ww.	bóckbier, znw.
bedelven, bedòlf, bedòlven, ww.	bòd, znw. ^{+W+B}
bederven, bedierf, bedòrven, ww. ^{-W+D}	bóf, znw. ^{+W+B+D}
bedòtten, ww.	bóffen, ww. ^{+W}
bedròg, znw. ^{+W}	bók, znw. ^{+W+B+D}
beknòpt, bnw.	bókkekòp, znw.
beknòtten, ww.	bókken, ww.
bekòcht, znw.	bókkig, bnw.
bekòkstoven, ww.	bókking, znw. ^{+W}
bekopen, bekòcht, bekòcht, ww.	bóksen, ww. ^{+W+D}
bekòstigen, ww.	bókser, znw.
belòfte, znw. ^{+W+B+D}	bóksspòrt, znw.

bóktòr, znw.	bròwning, znw.
bòl, bnw. ^{+W+B+D}	bruilòft, znw. ^{+W+B+D}
bòl, znw.	buldòg, znw.
bòlder, znw.	cachòt, znw.
bòlderen, ww.	cantòr, znw.
bòlderwagen, znw. ^{+W-K}	carbòl, znw.
bòllen, ww. ^{+W+B}	carròsserie, znw.
bòlsjevièk, znw.	cellulòid, znw.
bòlster, znw. ^{+W-B+D}	chaòs, znw. ^{+B}
bòlwerk, znw.	clòwn, znw.
bòlwerken, ww.	còckpit, znw.
bóm, znw. ^{+W+B}	còcktail, znw.
bòrd, znw. ^{+W+B+D}	cohòrt, znw.
bòrdeel, znw. ^{+W}	còlbert, znw.
bòrdes, znw. ^{+W}	còllaboratie, znw. ^{+K}
bòrduren, ww. ^{+W}	còllecte, znw.
bòrg, znw. ^{+W+D}	còllo, znw.
bòrgen, ww. ^{+W+D}	colònne, znw. ^{-K(!)}
bòrrel, znw. ^{-W-B+D}	còlpòrtage, znw.
bòrrelen, ww. ^{-W}	cómfort, znw.
bòrst, znw. ^{-W+D}	cómpòst, znw.
bòrstel, znw. ^{-W}	cóndòr, znw.
bós, znw. ^{+W+B+D+K}	cónform, bijw.
bósschage, znw.	còrps, znw.
bót, bnw. ^{+W+B}	còrrect, bnw.
bót, znw., been ^{+W}	còrso, znw.
bót, znw., vis ^{+W}	còwbòy, znw.
bótsen, ww. ^{+W+D-K}	da <u>u</u> wwòrm, znw.
bótsing, znw. ^{-K}	delven, dòlf, gedòlven, ww. ^{-W+D}
bòttelen, ww. (?)	dòbbelen, ww. ^{+W-K}
bóttén, ww. ^{+W}	dòbbelsteen, znw.
bótter, znw.	dòbber, znw. ^{+B}
bótterik, znw.	dòbberen, ww. ^{+W+D-K}
bótweg, bijw.	dòch, voegw. ^{+W+B+D}
bovenóp, bijw.	dòcht, ovt van denken
bóx, znw.	dòchter, znw. ^{+W+B+D}
bóxer, znw.	dòctòr, znw.
bòy, znw.	dòddegras, znw.
bòycòt, znw.	dòdderig, bnw. ^{+W+B+D}
brìòche, znw.	dòddig, bnw.
bròche, znw.	dóf, bnw. ^{+W+B+D}
bròch <u>u</u> re, znw.	dòffer, mannetjesduif, znw. ^{-W-B-D}
bròddelen, ww. ^{+W+D}	dóffig, bnw.
bròk, znw. ^{+W+B+D}	dòg, znw. ^{+W+D}
bròkkelen, ww.	dògger, znw.
bròkkelig, bnw.	dògkar, znw.
bròkken, ww.	dògma, znw.
bròkstuk, znw.	dòk, znw. ^{+W+D}
bròs, bnw. ^{+W}	dòkken, ww. ^{+W}

dòkter, znw. ^{+W}	fenòl, znw.
dòkwerker, znw.	fjòrd, znw.
dól, bnw. ^{+W+B+D}	flódder, znw.
dólblij, bnw.	flódderen, ww. ^{-W+D}
dólboord, znw. ^{-K(?)}	flódderig, bnw.
dólfijn, znw. ^{-W-B-K}	flòszijde, znw.
dòlk, znw. ^{+W+B}	flòx, znw.
dòllar, znw.	fluòr, znw.
dóllekervel, znw.	fòk, znw. ^{+W+B+D}
dólleman, znw. ^{-K}	fòkken, ww. ^{+W+B+D}
dóllen, ww. ^{-K}	fòkstier, znw.
dóm, bnw. ^{+W}	fòklòre, znw.
doortrekken, doortròk, doortròkken, ww.	fòlter, znw. ^{+W+B+D}
doorwròcht, bnw.	fòppen, ww. ^{+W+D}
doorzoeken, doorzòcht, doorzòcht, ww.	fòpspeen, znw.
dòp, znw. ^{+W+B+D}	fòrel, znw.
dòphei, znw.	fòrnuis, znw. ^{+W}
dòppen, ww.	fòrs, bnw. ^{+W+D}
dòr, bnw. ^{-W+D}	fòrt, znw. ^{+W}
dòrp, znw. ^{+W+D}	fòrtuin, znw. ^{+W}
dòrpel, znw.	fòsfaat, znw.
dòrsen, ww. ^{+W+D}	fòsfòr, znw.
dòrst, znw. ^{-W+D}	fòssiel, znw.
dòs, znw. ^{+W+B}	fòx-terrièr, znw.
dòssen, ww. ^{+W}	fòxtròt, znw.
dòt, znw. ^{+W+B+D}	fròk, znw.
dòtterbloem, znw.	galóp, in \sim ^{-W+B}
drògbeeld, znw.	gavòtte, znw.
drògreden, znw. ^{+W}	geblòkt, bnw.
dròl, znw. ^{+W+B}	gebòd, znw.
dròllig, bnw.	gebròddel, znw.
dròp, znw., druppel ^{+W+B+D}	gedròcht, znw. ^{+W+B+D}
dròp, znw., snoep	geelgòrs, znw.
dròppel, znw. ^{+W}	geklòp, znw.
dròppelen, ww.	geklòts, znw.
dròppen, ww.	gelden, gòld, gegòlden, ww. ^{-W-D}
dròssaard, znw. ^{+W}	gelòbd, bnw.
dròssen, ww.	gelòfte, znw. ^{+W+B+D}
dròst, znw. ^{+W+B+D}	gemódder, znw.
dunken, dòcht, gedòcht, ww.	genòt, znw. ^{+W+D}
edòch, uitr.	geròddel, znw.
enòrm, bnw.	geròddel, znw.
entresòl, znw.	gesjòchten, bnw.
envelòp, znw.	getòkkel, znw.
epiglòttis, znw.	gevòlg, znw.
epòs, znw.	gevólmachtigd, bnw.
eróp, bijw.	gezòcht, bnw.
escòrte, znw.	gezwòllen, bnw. ^{-K}
fagòt, znw.	glòs, znw.

glöttis, znw.	hòk, znw. ^{+W+B+D}
gnòsticus, znw.	hòkken, ww.
gòd, znw. ^{+W+B+D}	hòl, bnw. ^{+W+B+D}
gòddelijk, bnw.	hòl, znw.
gòdlòf, uitr.	hòlbewoner, znw.
gòj, znw.	hòlderdebòlder, bijw. ^{+W-K}
gòk, znw.	hòllands, bnw.
gòkken, ww.	hòllen, ww. ^{+W}
gòlf, znw., spel	hòlletje, op een ~
gòlf, znw., water- ^{+W+B+D}	hòlster, znw.
gòlven, ww.	hòlte, znw.
gòrdel, znw. ^{+W}	hónd, znw.
gòrden, ww. ^{+W}	hondsólheid, znw.
gòrdijn, znw. ^{+W}	hondsvòt, znw. ^{+W}
gòrgelen, ww.	hooiòpper, znw. ^{-B}
gòrs, znw. ^{+W}	hòp, znw. ^{+W+B+D-K}
gòrt, znw. ^{+W+D}	hòpman, znw. ^{+W-K}
gròf, bnw. ^{+W+B+D}	hòppe, znw. ^{+B}
gròg, znw. ^{+D}	hòppen, ww. ^{+B}
gròl, znw. ^{+W+B+D}	hòpteelt, znw.
gròs, znw. ^{+W+B+D}	hòr, znw. ^{+D}
grössieren, ww.	hòrde, znw. ^{+W}
gròt, znw. ^{+W+D}	hòrk, znw.
halfstòk, bijw.	hòrlepijp, znw.
hangóp, znw.	hòrloge, znw.
hansòp, znw.	hòrs, znw.
hardóp, bijw.	hòrst, znw.
hardvóchtig, bnw.	hòrt, znw. ^{-W}
hartstòchtelijk, bnw.	hòrten, ww. ^{-W}
hedenòchtend, bijw.	hòrzel, znw. ^{+W}
helikòpter, znw.	hòspartij, znw.
helpen, hielp, gehòlpen, ww. ^{-W-D-K}	hòspes, znw.
hertòg, znw. ^{+W}	hòspita, znw.
heterodòx, bnw.	hòspitaal, znw.
hóbbel, znw.	hòssen, ww. ^{+D}
hóbbeldebóbbel, bw	hòstie, znw.
hóbbelen, ww. ^{-W+D+K}	hòt, van ~ naar haar, znw. ^{+W}
hóbbelpaard, znw.	hòtsen, ww. ^{+W+B}
hòbbezak, znw. ^{-K}	hòttentòt, znw. ^{-B}
hòbbezakkerig, bnw.	ijsschòl, znw.
hòbby, znw. ^{-K}	ijsschòts, znw.
hòckey, znw.	ijzeròxyde, znw.
hòckeyclub, znw.	incògnito, bijw.
hòf, znw., de ^{+W+B+D}	ingevòlge, voorz.
hòf, znw., het	invóchten, ww.
hòfdame, znw.	isoglòsse, znw.
hòffelijk, bnw.	jòb, znw.
hòfstee, znw.	jòbstijding, znw.
hogeróp, bw	jóch, znw.

jóchie, znw. ^{-K}	kòddig, bnw. ^{+W}
jòckey, znw.	kòffer, znw. ^{-W+B-D-K}
jòffer, znw.	kòffie, znw. ^{+W+B+D-K}
jòkkebròk, znw.	kòfschip, znw. ^{+D}
jòkken, ww. ^{+D}	kòk, znw. ^{+W+B+D}
jòl, znw. ^{+W+B+D}	kòkhalzen, ww.
jóngedòchter, znw.	kòkkel, znw.
jòrdaans, bnw.	kòkkerd, znw.
kapòk, znw.	kòkkie, znw.
kapòt, bnw. ^{+B}	kòkmeeuw, znw.
karòs, znw. ^{+W}	kòkòs, znw. ^{+B}
kasseròl, znw.	kòl, znw. ^{+W}
katròl, znw. ^{+W-B}	kòlbak, znw.
kerven, kòrf, gekòrven, ww. ^{-W+D}	kòlder, znw. ^{+W+B+D}
kìkvòrs, znw. ^{+D}	kòlf, znw. ^{+W+B+D}
kiòsk, znw.	kòlfbal, znw.
klímóp, znw.	kòlfje, znw., ~ naar zijn hand
klódder, znw.	kòlfspeel, znw.
klódderen, ww. ^{-K}	kòlk, znw. ^{+W+B+D}
klóffie, znw.	kòlken, ww. ^{+D}
klòk, znw. ^{+W+B+D}	kòlòs, znw.
klòkhen, znw. ^{+W}	kòlòssus, znw.
klòkken, ww. ^{+W}	kòlven, ww. ^{+W+B+D}
klòkròk, znw.	kóm, znw. ^{+W}
klómp, znw. ^{+W}	kómplòt, znw.
klòp, znw. ^{+W+B+D}	kòp, znw. ~ en schotel ^{-K}
klòpjacht, znw.	kòp, znw. ^{+W+B+D+K}
klòppen, ww. ^{+W}	kopen, kòcht, gekòcht, ww. ^{+W+B+D}
klòs, znw. ^{+W+B+D}	kòppel, znw. ^{+W+B}
klòssen, ww.	kòppelen, ww.
klòtsen, ww. ^{+W+B}	kòppen, ww. ^{+W+B}
knóbbel, znw. ^{+W+B+D}	kòppig, bnw.
knòflook, znw.	kòps, bnw.
knòkkel, znw. ^{+W+D}	kòrf, znw. ^{+W+D}
knòkken, ww.	kòrhoen, znw. ^{+W}
knòkpartij, znw.	kòrnuít, znw.
knòl, znw. ^{+W+B+D}	kòrps, znw.
knòlbegonia, znw.	kòrrel, znw. ^{+W}
knòlraap, znw.	kòrst, znw. ^{-W+D}
knòlselderij, znw.	kòrt, bnw. ^{-W+D}
knòp, znw. ^{+W+B+D}	kòrtégòlfóntvanger, znw.
knòpspeld, znw.	kòrvet, znw.
knòrhaan, znw.	kòrzelig, bnw.
knòrren, ww. ^{-W+D}	kòsmisch, bnw.
knòt, znw. ^{+W+B+D}	kòsmòs, znw.
knòts, znw. ^{+W+D}	kòst, znw. ^{+W+B+D}
knòtten, ww. ^{+W}	kòsten, ww.
knòtwilg, znw.	kòster, znw. ^{+W+B+D}
kòddebeier, znw.	kòstuum, znw.

kòt, znw. ^{+W+B+D}	módderen, ww.
kòtsen, ww. ^{+W}	móf, znw. ^{+W+B+D}
kòtter, znw. ^{+W+B+D}	móffelen, ww. ^{+W+D}
kròcht, znw. ^{+W+B}	mogen, mócht, gemogen, ww. ^{+W+B+D}
kròls, bnw. ^{+W}	mòk, znw. ^{+B}
kròp, znw. ^{+W+D}	mòkka, znw.
kròpduif, znw.	mókkel, znw. ^{-B-K}
kròppen, ww.	mòkken, ww. ^{+W+D}
kròt, znw. ^{+W+B+D}	mòl, znw. ^{+W+B+D-K}
kunnen, kón, gekund, ww. (!)	mòllen, ww. ^{+W}
lisdòdde, znw.	mòllig, bnw. ^{+W+B-K}
lòb, znw. ^{+B-K}	mòlm, znw. ^{+W+B+D}
lòbbes, znw. ^{+W+D-K}	mòlsalade, znw.
lòdderig, bnw.	mòlton, znw. ^{-K}
lòf, znw., groente ^{+W+B}	monòcle, znw.
lòf, znw., lofprijzing ^{+D}	mòp, znw. ^{+W-K}
lòg, bnw. ^{+W+B+D}	mòppentapper, znw.
lòg, znw.	mòpperen, ww. ^{-K}
lòggen, ww. ^{+W}	mòpperig, bnw.
lògger, znw.	mòppig, bnw.
lòggia, znw.	mòps, znw.
lòk, znw. ^{+W+B+D}	mòpshónd, znw.
lòkduif, znw.	mòrgen, znw. ^{+W+D}
lòkfluitje, znw.	mòrmel, znw.
lòkken, ww. ^{+W}	mòrrelen, ww.
lòl, znw. ^{+D}	mòrren, ww. ^{-W}
lòllepòt, znw.	mòrsdood, bnw. ^{-W}
lòllig, bnw.	mòrsen, ww. ^{-W+D}
lòlly, znw.	mòrtel, znw.
lómmer, znw. ^{+W}	mòrtier, znw. ^{+W}
lòr, znw. ^{-W+D}	mòrzelen, ww. ^{-W}
lòrd, znw.	mòs, znw. ^{-W+B-D-K}
lòrgnet, znw.	mòskee, znw. ^{-W-B}
lòrre, znw.	mòslim, znw.
lòrrie, znw.	mòssel, znw. ^{-W-D-K}
lòs, bnw. ^{+W+B+D}	mòst, znw. ^{-D+K}
lòsbòl, znw.	mòsterd, znw. ^{-W+B-D-K}
lòsjes, bijw.	mót, znw., diertje ^{-W+B-D+K}
lòssen, ww.	mót, znw., gruis ^{-W+K}
lòt, znw. ^{+W+B+D}	mótrege, znw. ^{-W-K}
lòtto, znw.	móttig, bnw.
lysòl, znw.	mòtto, znw. ^{+W}
maniòk, znw.	mótvlinder, znw.
marmòt, znw.	naaldbós, znw.
maròkkaan, znw.	nòch, voegw. ^{+W+B+D}
mascòtte, znw.	nòchtans, bijw.
melken, mòlk, gemòlken, ww. ^{-W+B-D-K}	nòg, bijw. ^{+W+B+D}
menthòl, znw.	nògmaals, bijw.
módder, znw. ^{+W+D}	nòk, znw. ^{+W+D}

- nòkken, ww.^{+W}
 noodlòttig, bnw.
 nòp, znw.^{+W+B+D}
 nòpjes, znw.
 nòr, znw.
 nòrm, znw.
 nòrmaal, bnw.
 nòrs, bnw.^{+W+D}
 óbject, znw.
 óbsceen, bnw.
 óbscuur, bnw.
 óbserveren, ww.
 óbsessie, znw.
 óbstakel, znw.
 óbstructie, znw.
 + alle andere woorden met ob-
 òccult, bnw.
 òccuperen, ww.
 òch, uitr.^{+W+B+D}
 òchtend, znw.^{-W+B+D}
 òctaaf, znw.
 òctopus, znw.
 òctrooi, znw.
 òf, voegw.^{+W+B+D}
 òffensief, znw.
 òffer, znw.^{+W+B+D}
 òfferte, znw.
 òfficier, znw.
 òffset, znw.
 òfte, voegw.
 òkkernoot, znw.^{+W+B+D}
 òksel, znw.^{+W+B+D}
 òkshoofd, znw.^{+W+B+D}
 òlm, znw.^{+W+B+D}
 òlmenbós, znw.
 óm, voorz.^{+W}
 ómgòrden, ww.
 onbehòlpen, bnw.^{-K}
 onderzoeken, ónderzòcht, ónderzòcht, ww.
 onóplòsbaar, bnw.
 + alle andere woorden met on-
 óntbòssen, ww.
 + alle andere woorden met ont-
 onverschròkken, bnw.^{+W}
 oorlòf, bijw.^{+W-B}
 oorlòg, znw.^{+W-B}
 óp, voorz.^{+W+B+D}
 ópbòd, znw.
 ópdat, voegw.
 ópdóffer, znw.
 ópdónder, znw.
 óp-en-tòp, bijw.^{+K}
 ópgewónden, bnw.
 ópkròppen, ww.
 + alle andere woorden met op-
 opòssum, znw.
 ópper, znw., hooi~^{+W-B}
 ópper, znw., opperman^{+W+B+D}
 ópperen, ww., te berde brengen^{+W-B}
 óppervlak, znw.
 ópperwezen, znw.
 óptatief, znw.
 óptica, znw.
 óptie, znw.
 óptisch, bnw.
 òrde, znw.^{+W+D}
 òrder, znw.^{+W}
 òrganisatie, znw.
 òrgasme, znw.
 òrgel, znw.^{+W+D}
 òrgie, znw.
 òrkaan, znw.^{+W}
 òrkest, znw.
 òrnaat, znw.
 òrnament, znw.
 òrthodòx, bnw.
 òrtolaan, znw.
 òs, znw.^{+W+B+D}
 òsmium, znw.
 òssestaart, znw.
 òtter, znw.^{+W+B+D}
 òtterbónt, znw.
 oubòllig, bnw.
 overtòllig, bnw.^{+W}
 overtreffen, overtròf, overtròffen, ww.
 overtrekken, overtròk, overtròkken, ww.
 panópticum, znw.
 pantóffel, znw.^{+W+B+D}
 paradòx, znw.
 paragnòst, znw.
 parasòl, znw.
 paròchie, znw.
 paternòster, znw.
 patriòt, znw.
 pelòttespel, znw.
 pianofòrte, bijw.
 plátfòrm, znw.
 plóf, znw.^{+W+B+D}

plóffen, ww. ^{+W}	pòtten, ww. ^{+W+B}
plòkwòrst, znw.	pòttenbakker, znw.
plòts, bijw. ^{+B}	pòtvis, znw.
plòtseling, bijw. ^{+W+D}	pròf, znw.
póchen, ww. ^{+W+B-K}	pròl, znw. ^{+W+B}
póchhans, znw. ^{+B}	pròllig, bnw.
póf, op de ~ ^{+W+B}	pròp, znw. ^{+W+B+D}
pófbroek, znw.	pròpvól, bnw.
póffen, ww. ^{+W}	protocòl, znw.
póffertje, znw. ^{+W}	pròtser, znw.
pófmouw, znw.	pròtserig, bnw.
pòinter, znw.	rappòrt, znw.
pòk, znw. ^{+W+B+D}	ravòtten, ww.
pòkken, znw.	rechtóp, bijw. ^{+D}
pòl, znw. ^{+W+B}	refòrmatorisch, bnw. ^{+K}
pòlder, znw. ^{+W+B-K}	revòlver, znw. ^{-K}
pòlka, znw. ^{-K}	risòtto, znw.
pòllepel, znw.	ròb, znw. ^{+W-B+D-K}
pòls, znw. ^{+W+B+D}	ròbbedoezen, ww. ^{-K}
pòlsen, ww.	ròbbertje, znw. ^{-K}
pòlshòrloge, znw.	róchel, znw. ^{+B-K}
pòlsstòk, znw.	róchelen, ww. ^{-W}
pòltergeest, znw. ^{+B}	róchelpòt, znw.
polyglòt, znw.	ròddelen, ww.
póp, znw. ^{+W+B+D+K}	róffel, znw. ^{+W+B+D}
pòpmuziek, znw. ^{-K} (!)	róffelen, ww.
pòrnografje, znw.	ròg, znw. ^{+W+B}
pòrren, ww. ^{-W+D}	rògge, znw. ^{+W+B+D}
pòrselein, znw. ^{+W}	ròk, znw. ^{+W+B+D}
pòrt, znw. ^{+W+D}	ròkken, znw. ^{+W+B}
pòrtaal, znw.	ròkkòstuum, znw.
pòrtee, znw.	ról, znw. ^{-W+B-D-K}
pòrtefeuille, znw.	rólberoerte, znw.
pòrtémónnee, znw.	róllade, znw. ^{-K}
pòrtie, znw.	ròllebòllen, ww. (!)
pòrtiek, znw.	ròllen, ww.
pòrtier, znw.	rólmòps, znw. ^{-K}
pòрто, znw.	rólpens, znw.
pòrtret, znw.	rólrónd, bnw.
pòrtugees, znw.	rólschaats, znw.
pòst, znw. ^{+W+B+D}	ròppen, ww.
pòstelein, znw. ^{+W+B}	ròs, bnw. ^{+W+B}
pòsten, ww.	ròs, znw. ^{+W+D}
pòt, znw. ^{+W+B+D}	ròsbief, znw.
pòtdicht, bnw.	ròskammen, ww.
pòtllood, znw.	ròssen, ww. ^{+W}
pòts, znw. ^{+W-B}	ròssig, bnw.
pòtscherf, znw.	ròt, bnw. ^{+W+B+D}
pòtsierlijk, bnw. ^{+W}	ròt, oude ~, znw. ^{+W}

ròtgans, znw.	schròkken, ww. ^{+W}
ròtje, znw.	sförzando, bijw.
ròts, znw. ^{+W+B+D}	shòcking, bnw.
ròtsblòk, znw.	siròcco, znw.
ròtten, ww. ^{+W}	sjalòt, znw.
ròttig, bnw.	sjòkken, ww. ^{+W}
ròtting, znw., dun stokje ^{+W}	sjòrren, ww. ^{-W}
ròtzak, znw.	slòbberen, ww. ^{+W+B+D}
ròtzooi, znw.	slòbberig, bnw.
ròyalty, znw.	slòbkousen, znw (?)
rozenbóttel, znw. ^{-K}	slòdderen, ww.
sansculòtte, znw.	slòdderig, bnw. ^{-W}
schavòt, znw. ^{+B+D}	slòddervòs, znw.
schelden, schòld, geschòlden, ww. ^{-W-D-K}	slóf, bnw. ^{+W}
schòbbejak, znw. ^{+W}	slóf, znw. ^{+W+B}
schóffel, znw. ^{+W+B}	slóffen, ww. ^{+D}
schóffelen, ww.	slók, znw. ^{+W+B+D}
schófferen, ww. ^{+W+B}	slókdarm, znw.
schóft, znw., schouder ^{+W+D}	slòp, znw. ^{-W+B+D}
schóft, znw., schurk ^{-W+B+D}	slòrdig, bnw. ^{+D}
schófterig, bnw.	slòrpen, ww. ^{-W}
schòk, znw. ^{+W+B+D}	slòt, znw. ^{+W+B+D}
schòkken, ww. ^{+W}	slòtgracht, znw.
schòl, znw., ijsschots ^{+W+B}	slòtsóm, znw.
schól, znw., vis ^{+W+D}	smelten, smòlt, gesmòlten, ww. ^{-W-D-K}
schólekster, znw.	smókkelen, ww. ^{+W+D-K}
schóllebaar, znw.	smòkwerk, znw.
schóp, znw. ^{+W+B+D}	smòts, znw.
schóppen, ww.	snòb, znw.
schóppenaas, znw.	snòl, znw. ^{+W+B}
schòr, bnw. ^{-W+D}	snòr, znw. ^{-W+D}
schòr, znw. ^{-W}	snòrren, ww. ^{-W}
schòrpioen, znw. ^{+W}	snòt, znw. ^{+W+B}
schòrremòrrie, znw. ^{-W}	snòtje, znw., in het ~
schòrriemòrrie, znw.	snòtjónge, znw.
schòrs, znw. ^{+W+D}	snòtteren, ww.
schòrsen, ww. ^{+W}	sòf, znw.
schòrseneer, znw. ^{+W}	sòk, znw. ^{+W+D}
schòrt, znw.	sòkkel, znw.
schòrten, ww. ^{-W+D}	sòl, znw. ^{+B}
schòt, znw., afscheiding ^{+W+D}	sòl ^{daat} , znw. ^{-W-K} (!)
schòt, znw., uit geweer ^{+W+B+D}	sòlderen, ww. ^{+W}
schòts, bnw., ~ en scheef ^{+W+B+D}	sòldij, znw.
schòtschrift, znw.	sòllen, ww. ^{+W+B+D}
schòtwónd, znw.	sòlliciteren, ww.
schrikken, schrók, geschrókken, ww.	sòp, znw. ^{+W+B+D}
schróbben, ww. ^{+W}	sòppen, ww.
schróbbber, znw.	sòrteren, ww.
schróbzaag, znw.	sòvjet, znw.

spòrt, znw. ^{+W+D}	tòch, bijw. ^{+W+B+D}
spòt, znw. ^{+W+B}	tòcht, znw. ^{+W+B+D}
spòtkoopje, znw.	tòchtband, znw.
spòtten, ww. ^{+D}	tòchten, ww.
spòtvogel, znw.	tòchtgenoot, znw.
spròkkelen, ww. ^{+W+D}	tòchtig, bnw.
spròkkelmaand, znw. ^{+W}	tòd, znw.
spròt, znw. ^{+W+B}	tóf, bnw. ^{-K}
staniòl, znw.	tòffee, znw.
sterven, stierf, gestòrven, ww. ^{-W+D}	tóffel, znw. ^{+B}
stóbbe, znw. ^{+B}	tòkkelen, ww. ^{+W+B+D}
stòck, znw.	tòl, znw. ^{+W+B+D}
stòckboek, znw.	tòlbaas, znw.
stòf, znw., doek ^{+W+B+D}	tòlk, znw. ^{+W+B+D}
stòf, znw., in stofzuiger	tòllen, ww. ^{+W}
stòffelijk, bnw.	tòp, znw. ^{+W+B+D}
stòffer, znw.	tòppen, ww.
stòfferen, ww.	tòr, znw. ^{-W+D}
stòfferen, ww. ^{+W}	tòrnen, ww. ^{+W+D}
stòfzuiger, znw.	tòrpedo, znw.
stòk, znw. ^{+W+B+D}	tòrs, znw.
stòkdoof, bnw.	tòrsen, ww. ^{+W+D}
stòkken, ww.	tòrsie, znw.
stòllen, ww. ^{+W+B+D}	tòrso, znw.
stòlp, znw. ^{+W+B+D}	tòrtel, znw. ^{-W+D}
stóm, bnw. ^{+W}	tòrtelduif, znw.
stómp, bnw. ^{+W}	tòss, znw.
stòp, znw. ^{+W+B}	tòssen, ww.
stòpcóntact, znw.	tòt, voorz. ^{+W-B+D}
stòppel, znw. ^{+W+B+D}	tòt <u>dat</u> , voegw.
stòppen, ww. ^{+D}	tòxicum, znw.
stòrm, znw. ^{+W+D}	treffen, tròf, getròffen, ww. ^{-W-D-K}
stòrneren, ww.	trekken, tròk, getròkken, ww. ^{-W+B-D+K-K}
stòrten, ww. ^{-W+D}	tróffel, znw. ^{+W(?)}
stòtteren, ww. ^{+W-B+D}	tròg, znw. ^{+W+B+D}
streptokòk, znw.	tròjka, znw.
stròp, znw. ^{+W+B+D}	tròlley, znw.
stròpdas, znw.	tròs, znw. ^{+W+D}
stròt, znw. ^{+W+B}	tròts, bnw. ^{+W}
synòpsis, znw.	tròts, znw.
tarbót, znw. ^{+W}	tweezaadlòbbig, bnw.
tegenóp, bijw.	uitbóttten, ww. ^{+K}
terracòtta, znw.	vanmòrgen, bijw.
tiptòp, znw.	vechten, vòcht, gevòchten, ww. ^{-W+B-D+K-K}
tjòkvól, bnw.	verbergen, verbòrg, verbòrgen, ww.
tjòtter, znw.	verbòd, znw.
tóbbe, znw. ^{+W+B+D}	verbòlgen, bnw.
tòbben, ww. ^{+W+D}	verbròddelen, ww.
tòccata, znw.	verbròkkelen, ww.

verdobbelen, ww.	vlòt, bnw. ^{+W+B+D}
verdóffen, ww.	vlòt, znw. ^{+W+D}
verdòmd, bnw. (!)	vlòtten, ww.
verdòmmen, ww. ^{-K} (!)	vlòtter, znw.
verdòmmenis, znw. (!)	vócht, znw. ^{+W+B+D}
verdòrren, ww.	vóchtig, bnw. ^{+B+D}
verdòrven, bnw.	vòd, znw. ^{-W-D}
vergelden, vergòld, vergòlden, ww. ^{-K}	vól, bnw. ^{+W+B+D}
vergòkken, ww.	vòlgen, ww. ^{+W+D-K}
verhelpen, verhielp, verhòlpen, ww.	vòlgens, voorz. ^{-K}
verknòcht, bnw. ^{+W+D}	vòlgørde, znw.
verknòllen, ww.	vòlk, znw. ^{+W+B+D-K}
verkopen, verkòcht, verkòcht, ww.	vòlksópstand, znw.
verkòrten, ww.	vòlleybal, znw. ^{-K}
verkòrven, deelw.	vòlt, znw. ^{-K}
verkròppen, ww.	vólte, znw.
verlòf, znw. ^{+W}	vòltigeren, ww.
verlòkken, ww.	vòltmeter, znw.
verlòssen, ww.	vóltreffer, znw.
vermogen, vermòcht, vermogen, ww.	vóltrekken, vóltròk, vóltròkken, ww.
vermòlmen, ww.	vólzín, znw.
vermòrzelen, ww.	vooralsnòg, bijw.
veròrberen, ww.	vooróp, bijw.
veròrdenen, ww.	vòrderen, ww. ^{-W+D}
verpóppen, ww.	vòrk, znw. ^{+W+D}
verpòtten, ww.	vòrm, znw. ^{+D}
verròt, bnw.	vòrmen, ww. ^{+W}
verròtten, ww.	vòrs, znw. ^{+W}
verschóppeling, znw.	vòrsen, ww. ^{+W}
verschòt, znw.	vòrst, znw. ^{+W+D}
verschrikken, verschrók, verschròkken, ww.	vòrt, bijw. ^{+D}
verslòdderen, ww.	vòs, znw. ^{+W+B+K}
verslòffen, ww.	vòssebes, znw.
versmelten, versmòlt, versmòlten, ww.	vóts, znw.
verspóchten, ww.	vótsen, ww.
verstòkt, bnw.	vrijpòstig, bnw.
verstòppen, ww.	wederópbouw, znw.
vertòlken, ww. ^{+D}	wederópstanding, znw.
vertrekken, vertròk, vertròkken, ww.	werken, wròcht, gewròcht, ww. ^{+W+D}
vervlechten, vervlòcht, vervlòchten, ww.	werpen, wierp, gewòrpen, ww. ^{-W+D}
vervòlg, znw.	werven, wierf, gewòrven, ww. ^{-W}
vervòlgen, ww.	wòdka, znw.
vervòlgens, bijw.	wól, znw. ^{+W+B+D}
verwerpen, verwierp, verwòrpen, ww.	wólbaal, znw.
verzoeken, verzòcht, verzòcht, ww.	wólf, znw. ^{+W+B+D}
verzòt, bnw.	wólfraam, znw. ^{+B}
verzwelgen, verzwòlg, verzwòlgen, ww. ^{+K}	wòlk, znw. ^{-W+B-D-K}
vlechten, vlòcht, gevlòchten, ww. ^{-W-D-K}	wólkam, znw.
vlòk, znw. ^{+W+B+D}	wòlkbreuk, znw.

wòllen, bnw.	zòg, znw. ^{+W+B+D}
wólvin, znw.	zòlder, znw. ^{+W+B+D}
wòrden, ww. ^{-W+D-K}	zónsópgang, znw.
wòrm, znw. ^{-W+D}	zòrg, znw. ^{+W+D}
wòrp, znw. ^{-W}	zòrgen, ww.
wòrst, znw. ^{-W+D}	zòrgenkind, znw.
wòrstelen, ww. ^{-W}	zòrggras, znw.
wòrt, znw. ^{+K}	zòt, bnw. ^{+W+B}
wòrtel, znw. ^{-W}	zòt, znw. ^{+D}
wròk, znw. ^{+W+B}	zwellen, zwòl, gezwòllen, ww. ^{-W-D+K}
wròkkig, bnw.	zwellen, zwòl, gezwòllen, ww. ^{-W+B-D-K}
wyandòtte, znw.	zwemmen, zwòm, gezwòmmen, ww. ^{-W+B-K} (!)
yòghurt, znw.	zwerven, zwierf, gezwòrven, ww. ^{-W+D}
zoeken, zòcht, gezòcht, ww. ^{+W+B+D}	